

Üstad Abdülhamid'i eleştirmiş ve meşrutiyeti istemiştir. Bu ise dolaylı olarak halifelik ve saltanata karşı olmak demek değil midir? Zira, meşrutiyetin gelmesi halifeliğin ve saltanatın sonunu getirecekti?

Hilafet, din ve dünya işlerinde umumi reislik demektir. Şer'î hükümlerin icrasında Peygamberimiz Hz. Muhammed'e (asv) halef olduğu için hilafet vazifesini alan kimseye "**halife**" denmiştir. Bu kurumun yönetim rejimleri ile bir ilgisi yoktur. Yani halifelik makamı saltanat içinde de olabilir, bugünkü cumhuriyet ve demokrasi rejimlerinde de olabilir.

Üstad Hazretleri hiçbir zaman hilafeti tenkit etmemiştir. Üstad Hazretlerinin tenkit edip karşı çıktığı şey, **saltanat** rejimdir. Günümüzde halen hilafet ile saltanatı aynı zannedenler bulunabiliyor maalesef.

Saltanat, yönetimin babadan oğla geçmesi ya da bir hanedanın sultanıdır. Bu yönetim şeklinin İslam ile bir ilgisi olmadığı gibi İslam'daki şura ve meşveret mantığına da aykırıdır. Cumhuriyet ve demokrasi İslam'a daha yakın bir yönetim biçimidir.

Üstad Hazretleri bu hususa şu şekilde işaret ediyor:

"Eskişehir Mahkemesinde gizli kalmış, resmen zapta geçmemiş ve müdafaatımda dahi yazılmamış bir eski hatırayı ve lâtif bir vakıa-i müdafaayı aynen beyan ediyorum."

"Orada benden sordular ki: '*Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?*' "

"Ben de dedim: 'Eskişehir mahkeme reisinden başka daha sizler dünyaya gelmeden ben dindar bir cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki tarihçe-i hayatım ispat eder. Hülâsası şudur ki: O zaman şimdiki gibi, hâli bir türbe kubbesinde inzivada idim. Bana çorba geliyordu. Ben de tanelerini karıncalara verirdim, ekmeğimi onun suyuyla yerdim. İşitenler benden soruyordular. Ben de derdim: "*Bu karınca ve arı milletleri cumhuriyetçidirler. O cumhuriyetperverliklerine hürmeten, tanelerini karıncalara verirdim.*" "

"Sonra dediler: '*Sen Selef-i Salihîne muhalefet ediyorsun.*' "

"Cevaben diyordum: '*Hulefâ-i Râşidîn, herbiri hem halife, hem reis-i cumhur idi. Sıddîk-ı Ekber (r.a.), Aşere-i Mübeşşere ve Sahabe-i Kirama elbette reis-i cumhur hükmünde idi. Fakat mânâsız isim ve*

resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer'iyeyi taşıyan mânâ-yı dindar cumhuriyetin reisleri idiler.' "(1)

Cumhuriyet rejiminde seçilmiş bir devlet başkanı, aynı zamanda halife de olabilir. Bunun İslam ile çelişen bir tarafı yoktur. Hilafeti saltanata özgü görmek ise bilgi eksikliğinden kaynaklanıyor.

(1) bk. [Tarihçe-i Hayat, Denizli Hayatı](#)